

A-20989

EESTI NSV HARIDUSMINISTEERIUM

ARM

JUHEND EESTI KEELE TABELITE KASUTAMISEKS

Õppevahend seitsmeklassilise ja
keskkooli õpetajatele

Koostanud J. Valgma.

ARHIIVKOGU

TARTU ÜLIKOO LI
RAAMATU KOGU

SISSEJUHATUS.

Keele grammatika õpetamise ülesanded nõuavad põhireeglite püsivat ja kindlat omandamist. Selle ülesande meetoodilise teostamise üheks põhiliseks nõudeks on keelenähtuste võimalikult näitlik käsitlemine. Väga suurt abi keelereeglite õpetamise kõikides faasides pakuvad grammatika tabelid, mis võimaldavad üldistatud ja kokkusurutud kujul ning ilmekas vormis välja tõsta sellised nähtused, sellised keelereeglid, mis moodustavad grammatika raudvara.

Eesti keele õpetamisel andis aastate vältel teravalt tunda grammatika tabelite puudumine. Käesolev 10-st tabelist koosnev seeria on esimeseks katseks grammatika tabelite kirjastamise tulevases töös.

Tabelite esimese seeria temaatikaks on hääliku- ja vormiõpetuse põhiküsimused, mida käsitletakse 5. klassis. Kuid kõiki tabeleid on võimalik kasutada ka 8. klassis, hääliku- ja vormiõpetuse teises kontsentris, samuti teistes klassides vastava osa kordaval käsitlemisel. Tabelid käsitlevad sagedasti vigu põhjustavaid ortograafilisi küsimusi (näiteks tabel 2 — «Liite -gi, -ki õigekirjutus», tabel 3 — «Kaashäälikuühendi õigekirjutus» jt.) ja tähtsamaid morfoloogilisi teemasid (tabel 4 — «Käänamistabel», tabelid 6 ja 7 — «Lõputa mitmuse osastava moodustamine», tabel 8 «ne- ja s-lõpuliste sõnade mitmuse osastav», tabel 10 — «Mitmuse tunnuse -de, -te esinemine»). Mõned tabelid taotleavad kahe nähtuse paralleelset käsitlemist. Näiteks tabel 4 annab ülevaate käändelõpudest ja esitab ühtlasi ühe raskema tüübi — *maastik*-tüübi käänamise; tabel 5 näitab käänete moodustamist põhikäändeist, kuid selgitab ühtlasi erinevate värvide abil astmevahelduse suhteid.

Eesti keele tabelite väljaandmise järgmiseks ülesandeks on täiendada esimest seeriat (hääliku- ja vormiõpetus) ja valmistada ette uued seeriad lause- ja tuletusõpetuse alalt. Selle ülesande saab edukalt teostada siis, kui eesti keele õpetajad esitavad Haridusministeeriumile oma tähelepanekud ja kriitilised märkused esimese seeria meetoodilise ja trükitehnilise teostamise kohta ning ühtlasi ettepanekud järgmiste seeriade koostamiseks.

*Eesti NSV Haridusministeeriumi
õpikute osakond.*

VENE PÄRISNIMEDE KIRJUTAMINE EESTI KEELES

Vene pärisnimed	Vene pärisnimed eesti keele tähtedega	Vene tähtedele vastavad eesti tähed
ПУШКИН ПУЩИН КУЗНЕЦОВ ЦЫГАНОВ ЧЕРНЫШЕВСКИЙ ЖУКОВСКИЙ	PUŠKIN PUŠTŠIN KUZNETSOV TSŌGANOV TŠERNŌŠEVSKI ŽUKOVSKI	Ш - Š Щ - ŠTŠ З - Z Ц - TS Ч - TŠ Ж - Ž
ЕВГЕНИЙ ФАДЕЕВ МАЯКОВСКИЙ СТАСОВ БОРИС ЧЕХОВ МОНОМАХ	JEVGENI FADEJEV MAJAKOVSKI STASSOV BORISS TŠENHOV MONOMAHH	Sõna algul ja täis- hääliku järel E - JE Sõna lõpus ИЙ - I Täishäälikute vahel ja sõna lõpus С - SS Х - HH

Tabel nr. 1 sisaldab vene nimede kirjutamise põhilisi juhtumeid eesti keeles. Tabelis on antud vasted ainult nendele tähtedele, mis vene ja eesti keeles on erinevad. Tabel koosneb kolmest osast: esimeses osas on näited vene nimede kohta vene keeles, teises osas on nende nimede eestikeelne kirja-pilt ja kolmandas osas on välja tõstetud üksikute tähtede vasted igas toodud näites.

Tabelit saab kasutada eeskätt V klassis pärast seda, kui aine on põhiliselt üksikute näidete varal läbi töötatud ja õpilastele kirjutamine tuttav.

VII klassis võib tabelit kasutada kordamisel, kuid VIII klassi jaoks on tabel liiga üldine (vähe üksikasjaline).

Tabelis on tähed, millele juhitakse tähelepanu, trükitud punasega.

KAASHÄÄLIKUÜHENDI ÕIGEKIRJUTUS

Kaashäälikuühendis kirjutatakse iga häälik ühe tähega

PIKK - PIKLIK	METALL - METALSE
LÖPP - LÖPLIK	HOMME - HOMSE
TÄPP - TÄPNE	KÜMME - KÜMNE
MÖTTED-MÖTLEMA	TALLINN-TALLINLANE

ERANDID

1. Ülipikk S kirjutatakse L, M, N, R järel kahe tähega:

VALSS, SIMSS, SEANSS, VÄRSS, VARSS

2. Sõna kuju jääb muutmata:

a) Liite -GI ja -KI ees b) Liitsõnades

LINGGI

PIKKSILM

KASSKI

PURSKAEV

SEPPKI

PAPPKARP

c) Liite ees, mis algab sama häälikuga, millega lõpeb sõna

MADALRÕHKKOND

Tabel nr. 2.

Tabelit saab kasutada eeskätt V klassis, kuid ka VII ja VIII klassis vastava osa kordaval käsitlemisel.

V klassis on tabelit otstarbekohane kasutada juba helitute ja heliliste häälikute tundmaõppimisel, mis on tabelil ilmekalt välja tõstetud.

Liite *-gi*, *-ki* enda õppimisel tuleb uue aine esitamine tunnis rajada tabeli kasutamisele: juhitakse tähelepanu sõna lõpuhäälikule ja sellest tingitud liitele, tuuakse iga lõpuhääliku kohta lisanäiteid ja tehakse vastavad üldistused.

Reegli väljatoomisel tuleb rõhutada, et sõna kuju liite *-gi*, *-ki* ees jääb muutmataks (*tušški*, *kellgi*).

Eriti tuleb tähelepanu juhtida sellistele sõnadele, mis õpilastele raskesti valmistavad: *šeffki*, *tušški*, *garaažgi*, *tsehhki*, *laevgi*, millele tuleb veel väljaspool tabelit lisada sõnad, nagu *lehmgi*, *latvgi*, *pahngi* jts., kus heliline konsonant (*m*, *v*, *n* jt.), sattunud helitu konsonandi järele, muutub helituks, mille tõttu hääldatakse ka liite algushäälik tugevamalt. Kirjas aga tarvitatakse reeglile vastavalt ikkagi *-gi*.

Tähelepanu tuleb juhtida ka sellele, et *-gi* on sõnas viimasel kohal, pärast muutelõppu. Seda tuleb eriti arvestada selliste sõnade, nagu *kellelagi*, *millessegi*, *kummastki* jt. puhul, mis tuleb tabeli materjalile tuua lisanäidetena.

LIITE -gi, -ki ÕIGEKIRJUTUS

Helitute kaashäälikute

G, B, D,
K, P, T,
S ja H,
F ja Š

järel - KI

<u>POEGKI</u>	<u>MAASTIKKI</u>	<u>KLAASKI</u>	<u>ŠEFFKI</u>
<u>TOOBKI</u>	<u>KEPPKI</u>	<u>TSEHHKI</u>	<u>TUŠŠKI</u>
<u>LILLEDKI</u>	<u>RAAMATKI</u>		

Heliliste kaashäälikute L, M, N, R, V, Z

ja
täishäälikute

järel - GI

<u>KELGI</u>	<u>NAERGI</u>	<u>TÖÖGI</u>	<u>PARTEIGI</u>
<u>FILMGI</u>	<u>LAEVGI</u>	<u>EMAGI</u>	<u>MILLEGAGI</u>
<u>SEINGI</u>	<u>GARAAŽGI</u>		

Tabel nr. 3.

Tabelis lähtutakse kaashäälikuühendi kirjutamise põhimisest reeglist — kaashäälikuühendis kirjutatakse iga häälik ühe tähega. Sellest reeglist antakse neli erandit: *s* kirjutamine *l, m, n, r* järel, sõna kirjutamine liite *-gi, -ki* ees, liitsõnades ja liite ees, mis algab sama häälikuga, millega lõpeb sõna. Iga juhu kohta toodud näiteid tuleb lasta õpilastel täiendada omapoolsete näidetega.

Tabelit kasutatakse eeskätt V klassis kokkuvõtte tegemisel konsonantühendi kirjutamise kohta. Kuna konsonantühendi käsitlemisele kulub selles klassis 2 tundi, siis esimeses tunnis käsitletakse põhijuhtumeid ja *s*-hääliku kirjutamist, teises tunnis ülejäänud juhtumeid. Juhul, kui tahetakse seda tabelit kasutada kogu tööprotsessis, tuleb esimese osa läbivõtmisel teised osad kinni katta, et nad ei mõjuks segavalt.

Sama tabelit saab kasutada ka VII klassis liithäälikute ortograafia kordamisel, samuti VIII klassis. Neil mõlemal juhtumil kasutatakse tabelit tervikuna metoodilise lähtekohana, tabelis antud näiteile esitavad õpilased lisanäiteid, mida kasutatakse üksikult ja lauseis, suuliselt ja kirjalikult.

SÕNAVÄLDE

Iväälde	II väälde	III väälde
LADU	LAADIN	LAADIMA
KERIMA	PLANEERITUD	PLANEERIMA
ELAMA	HELLALT	HELLADE
KASUTAMA	KLASSIST	KLASSIDEST
TUGI	TUKID	TUKKE
SADE	SATUB	SATTUMA
KADUSID	KATUSED	KATMA
LINA	LINDA	LIND
KINO	LAINE	LAINEL

Sisehäälikuks on üks lühike täishäälik ja üks lühike kaashäälik

Sisehäälikuks üks häälik või häälikühend on teises vältes ja ükski ei ole kolmandas

Üks sisehäälik on kolmandas vältes

Tabel nr. 4.

Tabelil on esitatud kolm tulpa sõnu: esimeses tulbas esmavältelised, teises teise- ja kolmandas kolmandavältelised sõnad. Iga tulpa all on kokkuvõttev reegel, mis piiritleb esma-, teise- ja kolmandavälteliste sõnade olemuse.

Sisehäälikud on märgitud allakriipsutamise teel ja kolmanda välte sisehäälik on trükitud punasena. Tabel eidab sisehäälikute ja häälikuvälte tundmist. Teda võib kasutada metoodilise lähtekohana sõnavälte käsitlemisele asudes, kuid ka kinnistamisel ja kordamisel.

Tabelis on toodud näiteid eri häälikute kohta sisehäälikutena. Küsimuse käsitlemisele asudes tuleb kõigepealt lugeda vastavaid näiteid tabelist ja varustada need omapoolsete lisanäidetega. Erilist rõhku on tarvis panna õige pikkuse hääldamisele, intonatsioonile. Pikkuse õigest hääldamisest on olemas kogu edasine töö vältete ajal. Selleks tuleb kasutada niihästi tabelil toodud sõnu kui ka õpilaste ja õpetaja poolt antud lisanäiteid.

Raskem kui esimese ja teise välte eraldamine on vahetegemine teise ja kolmanda välte vahel. (Sellepärast ongi kolmanda välte häälik trükitud punasega.) Teise ja kolmanda välte sisehäälikute eraldamiseks soovitatakse juhtida tähelepanu sellele, et teise välte puhul on esimene ja teine silp võrdse pikkusega, hääldamisel ei saa esimesel silbil pikalt peatuda, ilma et sõna muudaks oma õiget kõla või tähendust (*kammib, kammib*); kolmanda välte puhul on esimene silp teisest märgatavalt pikem, sõna kordamisel tekib «lonkav» hääldamine (*kammis, kammis, kammis*) ja esimesel silbil saab pikalt peatuda, ilma et sõna oma õiget kõla või tähendust muudaks. Kui intonatsiooniline külg on küllalt kindel, siis tuleb asuda sõnade sisehäälikute välte määramisele kirjalikult.

KÄÄNAMISTABEL

Kääänded	Ainsus	DE - mitmus	I - mitmus
Nimetav	MAASTIK	MAASTIKUD	
Omastav	MAASTIKU	MAASTIKKUDE	MAASTIKE
Osastav	MAASTIKKU		MAASTIKKE
Sisseütlev	MAASTIKUSSE e. MAASTIKKU	MAASTIKKUDESSE	MAASTIKESSE
Seesütlev	MAASTIKUS	MAASTIKKUDES	MAASTIKES
Seestütlev	MAASTIKUST	MAASTIKKUDEST	MAASTIKEST
Alaleütlev	MAASTIKULE	MAASTIKKUDELE	MAASTIKELE
Alalütlev	MAASTIKUL	MAASTIKKUDEL	MAASTIKEL
Alalhütlev	MAASTIKULT	MAASTIKKUDELT	MAASTIKELT
Saav	MAASTIKUKS	MAASTIKKUDEKS	MAASTIKEKS
Rajav	MAASTIKUNI	MAASTIKKUDENI	
Olev	MAASTIKUNA	MAASTIKKUDENA	
Ilmaütlev	MAASTIKUTA	MAASTIKKUDETA	
haasaütlev	MAASTIKUGA	MAASTIKKUDEGA	

Tabel nr. 5.

Tabel esitab ühe raskema tüübi — *maastik*-tüübi käänamise ja üle-vaate käändelõppudest. Nii saabki seda tabelit kasutada käändelõppude meeldetuletamisel ja *maastik*-tüübi käänamisega tutvumisel. Kuna *maastik*-tüübi puhul on *k* ühe- ja kahekordne kirjutamine üheks iseloomulikumaks jooneks, on see häälik punasega trükitud. Kui tabelit kasutatakse lähtekohana *maastik*-tüübi käsitlemisel, siis tuleb õpilastel lasta välja tuua selle tüübi tunnused (sufiksiline astmevaheldus), esitada lisänäiteid ja kasutada neid lauseis. Selle tüübi sõnadega tuleb kõrvutada *raamat*-tüüpi *-ik*-liitelisi sõnu ning harjutada raskemate käänete (*maastikku* — *häälikut*, *maastikkude* — *häälikute*, *maastikke* — *häälikuid*) tarvitamist nii üksiksõnadena kui ka lauseis.

Erilist tähelepanu tuleb juhtida *maastik*-tüübi mitmuse omastavale, mis on kahekujuline — *de*-tunnusega ja *i*-mitmuslik (puhas *i*-mitmuse tüvi). Tuleb tabeli põhjal harjutada *maastik*-tüüpi sõnade lühikese mitmuse omastava ja *i*-mitmuslike vormide tarvitamist.

Ruumi säästmiseks on tabelis küsimused välja jäetud; need tuleb lihtsalt juurde nimetada.

KÄÄNETE MOODUSTAMINE

Kääanded	Ainsus	DE - mitmus	I - mitmus
Nimetav	PIKK	PIKAD	
Omastav	PIKA	PIKKADE	
Osastav	PIKKA		PIKKI
Sisseütlev	PIKASSE	PIKKADESSE	PIKISSE
Seesütlev	PIKAS	PIKKADES	PIKIS
Seestütlev jne.	PIKAST	PIKKADEST	PIKIST
Nimetav	MÖTE	MÖTTED	
Omastav	MÖTTE	MÖTETE	
Osastav	MÖTET		MÖTTEID
Sisseütlev	MÖTTESSE	MÖTETESSE	MÖTTEISSE
Seesütlev	MÖTTES	MÖTETES	MÖTTEIS
Seestütlev jne.	MÖTTEST	MÖTETEST	MÖTTEIST

Tabel nr. 6.

Käänete moodustamise tabelit võib kasutada V klassis vastava teema kinnistamisel ja kordamisel, samuti VII ja VIII klassis. Kuna tabel on küllalt keerulise ehitusega, siis ei saa seda kasutada metoodilise lähtepunktina põhikäänete käsitlemisel, vaid teema tuleb enne nõrgeneva ja tugevneva tüve näidetega eraldi läbi töötada.

Tabelis on esitatud algul nõrgeneva tüvega sõna *pikk*, millele järgneb tugevneva tüvi — *mõte*. Niisugune järjekord esineb ka õpikus tüüp-kondade läbivõtmisel. Tabel näitab käänete moodustamist põhikäändeist, selgitades ühtlasi erinevate värvide abil käänete astmevahelduslikke suhteid.

Esimeses lahtris on ainsus, teises lahtris *de-* ja kolmandas *i-*mitmus. Nõrk aste on kujutatud sinisega ja tugev aste punasega. Nooled näitavad vastavate käänete moodustamist.

Eraldi tuleb tähelepanu juhtida sellele, et *i-*mitmus on loomulik ja heakõlaline tugevnevaist tüvedest, kuna nõrgenevaist tüvedest on ta raskesti moodustatav ja rohkem teoreetilise kui praktilise väärtusega (s. t. seda võib tarvitada juhul, kui luuletustes või mujal riimi ja rütmi pärast tarvis läheb).

Tabel nr. 7.

LÕPUTA MITMUSE OSASTAVA MOODUSTAMINE

*e-, i-, u-tüvelised sõnad**Täve lõpuvokaal*

<i>aínsuse osastavas</i>	<i>mitmuse osastavas</i>
SULGE, LEHTE, SÕRME, -e HETKE, TETRE	SULGI, LEHTI, SÕRMI, -i HETKI, TETRI
POISSI, KOMPVEKKI, -i PIITI, KASTI, LAMPI	POISSE, KOMPVEKKE, -e PILTE, KASTE, LAMPE
LIPPU, LAULU, LINDU, -u VIHKU, SÕNASTIKKU	LIPPE, LAULE, LINDE, -e VIHKE, SÕNASTIKKE

Tabel nr. 8.

LÕPUTA MITMUSE OSASTAVA MOODUSTAMINE

a-tüvelised sõnad

<i>Täve lõpuhäälik aínsuse osastavas</i>	<i>Esimese silbi vokaal</i>	<i>Mitmuse osastava lõpus</i>	<i>Erandid</i>
KANA RIDA SÕNA - a LEIBA KÄIA	A I Õ EI ÄI	KANU RIDU SÕNU - u LEIBU KÄIU	PIKKA - PIKKI KINGA - KINGI SILMA - SILMI
SEPPA KOHTA SUKKA - a RÄNKA PÖÖRA RÜHMA	E O U Ä Õ Ü	SEPPI KOHTI SUKKI - i RÄNKI PÖÖRI RÜHMI	NUGA - NUGE TUBA - TUBE MUNA - MUNE VÄLI - VÄLJU NELI - NELJU

Tabelid 7 ja 8 moodustavad õieti ühe kokkukuuluva tabeli II ja VI käändkonna sõnade mitmuse osastava kujutamiseks. Tabelil 7 on kujutatud *e-*, *i-* ja *u-*tüveliste sõnade mitmuse osastava moodustamist. Tüve lõpuvokaal on ainsuse osastavas trükitud sinisega ja mitmuse osastavas punasega. Seda tabelit võib kasutada V klassis teema käsitlemise lähtepunktina, samuti aga ka VII ja VIII klassis.

Tabelil 8 on kujutatud *a-*tüveliste sõnade mitmuse osastava moodustamist. Selleks on esitatud neljas lahtris — ainsuse osastav, esimese silbi vokaal, mitmuse osastav ja erandid. Esimese silbi vokaal kui selles tabelis tähtis element on esile tõstetud sinise värviga: mitmuse osastava lõpuvokaal on trükitud punasega. Erandid on esitatud kolmes rühmas (*pikk, nuga, väli*).

Tabelit võib kasutada V klassis kinnistamisel, VII klassis kordamisel ja VIII klassis vastava teema läbivõtmisele asudes.

Tabelis esitatud näidete läbitöötamisel tuleb neile leida rohkesti lisa näiteid, millele järgneb reegli tuletamine.

Kinnistavas osas saab tabelit kasutada lähtekohana lausete moodustamisel mitmuse osastavaga, s. t. õpilased esitavad õpetaja näpunäitel eritüvelisi sõnu, moodustavad neist mitmuse osastava ja kasutavad seda lauses. Eriti on see tööviis kasutatav V klassis.

NE-JA S-LÖPULISTE SÕNADE MITMUSE OSASTAV

Sõnade arv ainsuse omastavas			Mitmuse osastav
Kahe- ja kolmesilbilised sõnad	Sõnade arv ainsuse omastavas ja väite number langevad kokku	TEINE TEI-SE RASKUS RAS-KU-SE	-I TEISI RASKUSI
	Sõnade arv ainsuse omastavas ja sõnavälde on erinev	TEOS TEO-SE PUNANE PU-NA-SE OTSUS OT-SU-SE	-ID TEOSEID PUNASEID OTSUSEID
Nelja- ja enamasilbilised sõnad	INIMENE I-NI-ME-SE KIRJUTUS KIR-JU-TU-SE	-I INIMESI KIRJUTUSI	
Viiesilbilised ne-liitelised sõnad	VASTASTIKUNE VAS-TAS-TI-KU-SE	-ID VASTASTIKUSEID	
	line-, lang-, kene-, mine-liitelised sõnad	ÕPILANE Õ-PI-LA-SE KÕNELEMINE KÕ-NE-LE-MI-SE	-I ÕPILASI KÕNELEMISI

Tabel nr. 9.

Tabelil on kujutatud *ne-* ja *s-lõpulist* sõnade mitmuse osastava saamist. Tabel on jaotatud nelja lahtrisse — kahe- ja kolmesilbilised, nelja- ja enamasilbilised sõnad, viiesilbilised *ne-liitelised* sõnad ning *line-, lang-, kene-, mine-liitelised* sõnad. Mitmuse osastava erinevatest lõppudest aitab parema ülevaate saada nende kujutamine eri värvidega — *i-ga* lõppeva mitmuse osastava juhtumite märkimine punasega ja *d-lõpulist* mitmuse osastava märkimine sinisega. Tabelit võib kasutada V klassis *ne-*, *s-sõnade* mitmuse osastava kinnistamisel ja VII klassis selle küsimuse kordamisel. VIII klassis võib tabelit kasutada V käändkonna mitmuse osastava ülevaatlükule käsitlemisele asudes.

Te ne-tüüpi käsitlemisel tuleb näidata, et sellesse tüüpi kuulub puhtalt peale tüüpsõna enda veel ainult üks sõna — *naine*. Sõnu *õine, maine, puine, jääne, luine* jne., mida varem tohtis käänata ainult nagu *teine*, soovitakse nüüd käänata nagu *paene* (s. t. mitm. osastav *õiseid, maiseid, puiseid, luiseid* jne.).

Tabeli kasutamisel tuleb erilist tähelepanu juhtida kolmesilbiliste sõnade mitmuse osastavale, sest selles esineb rahvakeeles kõige rohkem kõikumisi ja sellepärast on see õpilastele kõige raskem. Tuleb esitada tabeli näiteile lisaks selliseid sõnu, nagu *ollus, tervis, annus, kinnine, laht'ne, aastane, aktus, gloobus* jne., ja harjutada nende mitmuse osastava käände tarvitamist (üksikult ja lauseis). Neljasilbilised sõnad valmistavad kõige vähem raskusi, sellepärast pole nendel tarvis pikemalt peatuda.

Rohkem tähelepanu tuleb juhtida viiesilbilistele sõnadele ning lisänäidete abil selgitada, et ainult *ne-liite* puhul on viiesilbilistel sõnadel mitmuse osastavas *d-lõpp*, muil juhtumel aga lõpeb mitmuse osastav *i-ga*.

Pärast tabeli kasutamist tuleb harjutada raskemate sõnade tarvitamist lauseis (õpetaja annab sõnad ainsuse nimetavas, õpilased esitavad laused, milles nad esineksid mitmuse osastavas).

MITMUSE TUNNUSE -DE,-TE ESINEMINE

Ainsuse osastava lõpus on täishäälik või -d	Mitmuse tunnus on -de	Erandid
SEDA SÕNA SEDA MUUSEUMI SEDA PIONEERI SEDA TÖÖD	NENDE SÕNADE NENDE MUUSEUMIDE NENDE PIONEERIDEGA NENDES TÖÖDES	KÕNE } TUBLI } <i>tüüpi sõnad</i> TÜTAR }
Ainsuse osastava lõpus on -t	Mitmuse tunnus on -te	SEDA PERET NENDE PEREDE SEDA FOTOT NENDE FOTODE SEDA PEENART NENDE PEENARDE
SEDA RAAMATUT SEDA RASKUST SEDA ÄÄRT SEDA HOOGSAT (LAULU)	NENDE RAAMATUTE NENDE RASKUSTE NENDE ÄÄRTENI NENDE HOOGSATE (LAULUDE)	

Tabel nr. 10.

Selles tabelis on näidatud mitmuse omastava ja ainsuse osastava suhteid: kui ainsuse osastava lõpus on *-d* või vokaal, siis on mitmuse tunnus *-de*; kui ainsuse osastava lõpuks on *-t*, siis mitmuse tunnus on *-te*. Üksikute sõnatüüpide puhul aga ainsuse osastava lõpuks on *-t* ja mitmuse tunnus *-de*; neid on tabelis nimetatud erandeiks.

Seda tabelit võib kasutada V klassis metoodilise lähtekohana ainsuse osastava ja *de*-mitmuse suhete käsitlemisel, samuti selle küsimuse kordamisel VII klassis. Tabeli kasutamisel tuleb veel tähelepanu juhtida sellele, et ainsuse osastav ja mitmuse omastav on harilikult ka ühes ja samas astmes, välja arvatud *käsi* — *keel* ja *liige*-tüüp.

Et vastavaid tunnuseid paremini esile tõsta, on täishäälikuga ja *d*-ga lõppev ainsuse osastav ja vastav *de*-tunnus mitmuses trükitud punasega osastava *t*-lõpp ja vastav *te*-tunnus mitmuses on trükitud sinisega.

Руководство для пользования
таблицами по эстонскому языку.

На эстонском языке.

Эстонское Государственное Издательство
Таллин, Пярну маантеэ 10.

*

Toimetaja E. Leibak

Tehniline toimetaja A. Sepp

Korrektorid V. Kuresson ja V. Tui

Ladumisele antud 27. I 1956. Trükkimisele antud 22. II 1956. Paber 54×84, 1/16. Trükipoognaid 1. Formaadile 60×92 kohaldatud trükipoognaid 0,82. Arvutuspoognaid 0,66. Trükiarv 1500. MB-00693, Tellimise nr. 663. Trükikoda «Kommunist», Tallinn, Pikk tän. 2.

Hind 20 kop.

6—6

20 kop.

ARH

A

20989

6446472

TÜ RAAMATUKOGU

1 0300 00644647 2